

Numărul 20. Oradea-mare 20 maiu (2 iunie) 1901. Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Te-am scăpat . . .

Ce eră să facă bătrânul Albu? Și-a măritat pe Măria după cine a cerut-o, după Zaharie a Lini. Eră veduv ce-l drept și cu doi copii. Dar apoi necasul și sărăcia încă sânt mari stăpâni unde se pun, și Măria pe lângă că eră săracă, numai sufletul în oase, nu eră nici ceva frumsețe. Semenă cu bătrânul, care eră om de omenie, om bun, dar numai chipes nu eră. Măriei îi eră eșită vestea în sat, că e fată harnică, sirguincioasă, einstită și blândă.

Lina își cunoșcea feciorul. Șcicia bine, că numai o femeie îngăduitoare, bună și harnică ca Măria o poate duce cu el și îi poate crește copilașii remași de la nevasta dintăi.

Zaharie eră om cu stăricică, avea casă, doi junci în jug, vacă cu lapte, porci, vre-o doue locșoare de pământ, chiar lângă sat, unde eră locul mai cu preț. Toate ar fi fost, dacă nu eră el un bător și jumătate. Când bea se îmbetă lulea și atunci nu-și mai putea da seamă de cele ce făcea.

Aceste toate le șcicia bătrânul Albu, bătrâna și Măria, dar apoi omului sărac și necăjit nu-i stă în voie să alegă mult, — și fata nu eră frumoasă, cum sânt altele.

Și apoi mai avea bătrânii un necas mare cu Pavel, feciorul cel mai mare. Acesta eră un copil

fără căpătăi. Ori unde îl băga în slujbă, nu sta decât o lună doue și o luă la drum. Nimeni nu șcicia încătrău a apucat. De la o vreme iarăș se întorcea acasă de bună voie.

Sivu — cel mai mic copil — eră cuminte și aședat. L-a dat bătrânul de ucenic în oraș la un faur. Avea purtare bună. Acesta eră mângăerea bătrânilor. Cu Măria vedeau ei că nu merge bine, de și ea sormană nu se căiă, nu-și plângea soartea. S'a măritat, nu a avut încătrău, își purtă sorocul. Se îngălbeniă înse zi cu zi ca o filimină.

EUGENIU DE MOCSONYI.

Așă a dat Dumnezeu, că cu un an înainte bătuse ghița ținuturi întregi. Mare parte a bucatelor aș fost nimicite și în primăvară eră scumpete mare. Și apoi doar tot omul sărac trage scurta.

Abiă aș scos-o bătrânii până în primăvară. Măncău pâne numai de dor, când și când se bucurău dacă avea mămăligă.

Ce s'a socotit bătrânul Albu, să se bage ciorदार la sat și să-l ia și pe Pavel lângă el. Puteau păzi cireada și numai amendoi, căci nu eră mare

satul. Câștigul eră bunisor. De fiecare cap de vită o pâne, de doue ori pe an închidea ciorदार și căpătă de fiecare optzeci de bani; dacă aducea câte-un viteluș acasă, mai și câte-o cinste. De ici de colo câte puțin, la omul sărac face mult. Nu mai erău apoi bătrânii siliți să sape cucuruz în parte, să-și tru-

dească cele oase bătrâne cu sapa și când erau cucuzii săpați gata, când se arată roada de ride câmpul de indestulire, vine o prepestenie cu ghiață și dărămă toată munca, toată nădejdea. Și cu ce să alegeau bieții oameni când eră roada slabă? Cu oase trudite, cu datorie încoace și încolo pe de-ale hrăni, căci celui ce sapă îi vine numai o parte și două părți pe ales vin gazdei.

S'a înțeles dar bătrânul cu Pavel, vorbă cuminte, să rămână acasă să ia amândoi cîrda satului. Așa au făcut.

Până au dat căldurile cele mari, a mers treaba bine, Pavel eră om la locul lui. De cum au dat căldurile, ce i-a trecut lui Pavel în cap, ce nu, că el nu mai stă tovarăș cu bătrânul, se duce de ucenic la moară. Și după cum îi eră firea, abia i-a trăsniț în cap și a și împlinit-o.

*

S'a băgat Pavel ucenic la moara cea mare din marginea satului. Și-i plăcea la moară, căci vorbele și glumele nu se mai sfârșiau. Cum se pîrindați oamenii la măcinat, așa se pîrindați și glumele și veștile din tot satul și din giur. Veniau fete riđetoare, neveste glumețe și cu ele venia și veselia.

La început îl cam zăpăciă de cap sfîrșitul neînterupt al morii, amestecat cu risetele și cântările celor veniți la măcinat. Il desmeteciă inse glasul aspru al morarului când îi strigă: — Umple coșul Pavele, nu audă că umblă în sec! — — Unde îți stă capul mei? — — Dă mai iute copile! — — Leagă sacii aceia și-i dă la o parte! — — Luat-ai vama? — — Oprește apa pe scocul cel din dreapta, că-i prea puțină apă pe ăst din mijloc! — — De al de aceste îl treziau pe Pavel de cap.

*

Până la o vreme Pavel își împlinia slujba cu voie bună, adeseori fluerând. De la o vreme inse a început să fie mai tăcut, ba umblă uneori ca buimăcit de la un coș la altul.

S'a întemplat, că într'o zi a venit la moară sora lui, Măria, cu două ferdele de seacă.

Măria eră slabă și avea ochii umflați de plâns.

Pavel vedënd pe soră-sa așa ofilită l-a săgetat odată în dreptul inimei. A vedüt el că bine nu cră cu ea.

Eră mult de măcinat. Până să-i vină Măriei rëndul, s'a pus pe o treaptă ce duce din podul morii jos la coșuri și aiurită privia cum incet și ritmic se învërte roata morii.

Pavel de la lucrul seü, cu un ochiu eră tot la soru-sa și înteias dată în viața lui s'a simțit înduioșat până aproape să plângă.

Pe nesimțite s'a apropiat de Măria și a privit-o lung, lung.

Măria eră dusă pe gânduri.

— Ai grabă de măcinat Mărie — zise Pavel să înceapă vorba.

Măria se uită la fratele ei mirată. Încă nici odată nu i-a vorbit acela cu un ton așa moale, așa înduioșat și a simțit cum inima i se strînge ghiem și îi venia să plângă, să-și stîmpere necasul.

— Grabă aș avea Pavele — răspunse ea înecându-și durerea. — Trebuie încă la noapte să coc pâne, căci mâne avem lucrători.

— Bărbatu-teü acasă-i?

Pe Măria începeau să o zăpăcească întrebările lui Pavel, una după alta.

— Acasă.

Pavel după ce a pus în coș cel din urmă sac de grâu, după care avea Măria de așteptat, a venit lângă ea și a privit-o drept în față:

— De ce ai plâns?

— Că doară n'am plâns.

— Nu spu drept Mărie. Tu ai plâns...

— Crede-me...

— Nu te cred... și uite acum ved că lângă ochiul stâng ai o pată vönëtă.

— Ți-se pare Pavele — zise Măria, dând fără voie cu mâna peste ochiu.

— Ce mi se pare?... Uite aci, și degetele ți-s umflate și vinețite... Mărie, mie imi dă ceva prin minte...

— Ce să-ți deie Pavele, că nu-i nimic. M'am pălit...

— Nu tăgădui. Pe tine te-a bătut Zaharie.

— Ba nu Pavele... nu...

— Zici că nu? Bine. Deseară me duc la voi și-l întreb pe Zaharie...

— Să nu vii Pavele... ascultă-me dragul meu și nu veni.

— De ce să nu merg?

— Nu veni... nu veni...

— Atunci spune tu! Nu me scoate din răbdare Mărie! Spune ce ai avut?

— Nu îți pot spune Pavele — zise Măria cu glas îndurerat.

— Vino în jos la coșuri, acolo nu-i nimeni, putem vorbi.

Măria se supuse fără de a mai răspunde. Pavel avea azi ceva hotărit în vorbe, care nu lasă multe sporiri degiaba.

Până a umplut Pavel sacii de făină, până i-a legat și i-a pus la o parte, Măria printre lacrimi dureroase începü a-i spune ce-i zăcea acum de atâta vreme la inimă.

— Necasul meu îi mare Pavele. Tu nu ești omul, care să-l priceapă.

— Da dacă ți-oî arată că-s om?

— Cu greü...

— Spune odată, nu mai lungi atâta vremea. Spune că pe Dumnezeuü îți spun...

— Tu șei Pavele, că cu Zaharie nu am dus-o bine de la început. Cum am fi și dus-o, că doar nu ne leagă pe nici unul dragostea? Eü m'am măritat că nu am avut încătrăü, el s'a însurat că i-a trebuit femeie, a trebuit mamă la copilașii aceia nenorociți săracii și ei. Și care altă fată din sat ar fi mers după el, care s'ar fi incurcat în neamul acela mai prăpădit doar ca lăeții?... Eü mai tăcut, m-am tănuit toate suferințele, toate durerile, căci de la voi nu am putut avea nici un sprijin. Tata îi bătrân, amărit destul săracul; mama tot bolnavă, mai mult pe pat, cât pe picioare; tu... tu nu ești om aședat, Sivu îi prea mic; sărăcia îi mare, lipsele și neajunsurile multe, ce puteam așteptă de la voi?... Ce puteam face?... Să mai amăresc și eü bătrânii? Destul sînt ei de amăriți... O lasă-me, lasă-me la necasul meu, lasă-me că doar s'a îndurá Dumnezeuü să me iee din lume, să gat odată de a mai suferi atâta...

— Ți-am zis Mărie, că ți-oî arată că pot fi și om cu căpëtuială!

— Lasă-me cu vorbele Pavele... Tu om cu

căpetuială?... O Doamne, Doamne!... Am suferit eu destul și pentru tine. M'au ajuns destule batjocuri...

— Pentru mine?

— Da Pavele. Pentru tine.

— Pentru mine... zicii...?

— Da, da. Zaharie și tot neamul lui me cără-iese că tu ești un prăpădit, un tâlhar, un perdevară, că nu te ține nimeni... că... că...

— Că ce?

— Lasă-me la amarul meu...

— Mărie, spune acum tot, auzi! — zise Pavel cu pumnii încheștați, cu ochii aprinși de mânie. — Că ce, ce mai sunt?

— Că îi perii în vre-o temniță...

— Așa zic ei? — răcni Pavel încruntându-se și trântind sacul la pământ. — Bine. Le voi arăta eu, că pot să fiu om odată.

— Bine ar fi dragul meu să te îndreptezi, că hăi multe zile amare mi le-ai crută și multe lacrimi ferbinți mi-ai uscă din ochi!

— Da azi pentru ce te-a bătut? ... Că de bătut te-a bătut, se ved semnele.

— Îi drept. M'a bătut și nu întăia oară.

— Nu întăia oară?

— Nu,

— Și tu nu ne-ai spus nimie.

— Cui să fi spus? Începe și dă întei cu pumnii, zice că-s neam afurisit, apoi dă pentru mama, zice că-i nevoie și eu îi seamăn ei. Ia apoi un lemn și dă pentru tine, zice că tu ești un prăpădit, un hoț, care îi faci rușine, că azi mâne vor umplea vre-o temniță cu tine. — Și astea toate ar mai trece, căci omul par' că-i mai tare și ca ferul, dar...

— Dar, ce, ce mai este? ...

— Se îmbeată Pavele, se îmbeată și atunci își ese din firea de om, se face fiară... fiară sêlbatică... Azi noapte a venit acasă pe la cântătorii, mort de beat. A strigat la fereastră să ies afară. Am eșit. Când colo mai eră unul cu el. Un lucrător de la drumul ce-l fac acum. Cum ies afară, acela se repeșce la mine și... și o Doamne, Doamne... me cuprinde în brațe. Eu me svêrcolesc, scap și fug în casă. Zaharie intră după mine, me trânteșce la pământ și începe a da cu picioarele unde apucă. Așa m'a vinețit toată... Bagseamă a beut pe punga ace-luia și s'au înțeles la fărâdelegi.

Pavel nu mai vedea nimic. I s'a întunecat tot. Cu ochii înpăingenați și aprinși de mânie își strînse pumnii și crișcă din dinți să-i sfărime nu alta.

— Le voi arăta eu — i-a fost tot răspunsul.

*

Eră într-o sâmbătă seara. Crișma din sat eră plină de oameni, de lucrători de la drumul de fer, cari își căpătaseră plata.

Pavel își făcuse rënd să iasă. Șcicia că în seara asta e mare tãmbălău și că sora lui avea trebuință de sprijin. A mers și el la crișmă, și-a cerut o sticlă de rachiu și s'a pus la o masă cu niște flăcăi.

Zaharie eră la o altă masă cu lucrătorul, cu care năvălise asupra Măriei.

— Iacă prăpăditul, iacă mișelul, — zise Zaharie, vedând pe Pavel. — De unde ai furat banii mei?

— Hiii... sărântocul... hiii... Pe ce-i bea mă? ... Iacă aici îți dau eu — și îi svêrli un ban. — Bea și te veseleșce hoțul... hi, hi... uite la el... uite... Când mai vii la soru-ta să o mângăi? — Nu îți mai

rupe opincile nătărăule... O fac doamnă acuș... Iară dumnealui vedi-l?... O face cocoană pe colțata...

Toți oamenii au început să ridă cu hohot și risul lor întărit și mai mult pe Zaharie.

Audind și vedând Pavel atâta batjocură, fără să-și dea seamă ce face, se pipăi la șerpar și își scoase cosorul.

Atâta i-a trebuit lui Zaharie.

— Nu v'am spus că-i neam de hoț — strigă el răgușit, ridând a batjocură și dându-și pălăria pe ceafă. — Iacă și-a scos cosorul... Din a cui slănină vrei să mânânci azi? ... Doar din a tată-to! Îi pârliț reu, n'ai de pe cine... Du-te la mumă-ta...

Pavel a sărit de pe laviță.

— Să taci acum Zaharie, că de nu, veți cosorul? Îți arăt îndată pe a cui seamă l-am scos.

— Auzi... auzi pârlițul... hi, hi, hi...

Pavel s'a repeșit spre Zaharie, atunci toți s'au sculat și s'a născut o gălăgie mare, în urma căreia Pavel a eșit din crișmă.

S'a dus drept la casa unde locuia soră-sa. S'a oprit la fereastră. A ascultat. În casă eră liniște. Încet, pe neobservate merse la poiată, luă de după ușe furca de fer și răzimându-se de ea s'a ascuns după colțul din curte al căsii.

A așteptat mult, stând așa la pândă.

Într'un târziu aude pe Zaharie venind cântând și chiuind cât îl luă gura. Isonul îl ducea lucrătorul, tovarășul lui Zaharie.

Merg amândoi drept la fereastră și strigă.

Măria de frică eși și acum. Cum a trecut pragul s'au repeșit amândoi spre ea, au prins-o în brânci, încât nu mai eră scăpare.

Atunci ca un nebun se repeși Pavel de după colțul căsii și avântând odată furca în aer, o trânti cu toată puterea în capul lui Zaharie.

— Te-am scăpat Mărie. Ți-am arătat că-s om odată. De acum Dumnezeu te povățuiescă, El îți poarte grija.

Sibiia, 21 mai 1901.

MARGARETA MOLDOVAN.

Povestea căprarului*

Când ne-au respins de la movilă,

Cădurăm mulți pe-acele lunci.

Și 'ntreg un regiment atunci,

De ce-a vedut, a plâns de milă.

În șiruri strînse și 'mproșcând

Neconținut cu foc mulțimea,

Se da 'ndărăt dorobănțimea,

Loc Turcilor pe șes făcând.

Curgea și mult și tute focul,

Iar între-ai noștri și vrășmași

Era cel mult optzeci de pași —

Dar noi lăsam cu palma locul.

Și iată 'n urma tuturor

Un biet căprar, având un frate

* Din volumul pus sub presă.

*Ucis, s'opri să-l ție 'n spate,
Și-apoi spre șir porni cu zor.
Dar lunecând pe tarba udă,
Fiind și slab, cădă 'n curând.
Iar noi strigam să între 'n rând,
El a rămas nevrând s'audă.*

*La ochi cu pușca l-am vădut,
Îngenunchiat acolo 'n cale
Trăgând spre-Arapii ce din vale
Veniaă mereu. O, n'am cređut
Că omul în mânia poate
S'asvir'—așă de mult omor,
Că plumbii 'n desnădejdea lor
Curg rîu! Dar azi le cred pe toate.*

*Iar noi ne 'ndepărtam mereu,
Și ț-am strigat de-a multa oară
Că e nebun, că stă să moară,
Și e păcat de Dumnezeu.
Nevrând să-l lase pe cîmpie,
Și să-l aducă neputând.
El sta cu mortul, dus de-un gând:
Stăjer răsbunător să-ți fie!*

*Dar Turcii vin, tot vin, un roiă,
Și tot mai larg li-e 'n urmă pasul —
Acum nici nu ne-aude glasul,
Acum el e pierdut de noi.
Treizeci de pași mai au Nizamii,
Aii cincisprezece, rece-acum —
Și-aștepti pe-ai tei, plîngînd pe drum,
Tu suflet pustiit al mamii!*

*Dar iată-l cade! L'a lovit
Pe semne-un plumb din multa ploae;
Pe spate-acum murind se 'ndoae,
Dar l-am vădut cum s'a 'nvîrtit
Spre frate-seu, cădînd deodată
Cu fața 'n jos părănd c'ar vrea
Să-l apere pe mort așă —
Și-atunci coloana 'naintată*

*A Turcilor sosind povoiu,
Î-a și cuprins, urmându-și goana.
Și i-a 'necat apoi coloana
Și nu i-am mai vădut apoi.
Înfiorat și-acuma-mi bate
Cu jale inima, când scriu —
Strivit de Turci, să mori de viu,
Veghiând la capul unui frate!*

*Când ne-am retras pe-acele lunci,
Respinși de-Osman de la moviță,
Un regiment întreg, de milă
A plîns de ce-a vădut atunci!*

GEORGE COȘBUC.

Medicină populară.

Săpunul și valoarea sa cosmetică, igienică și curativă.*

De sigur nu ne dăm seamă nici odată, că atunci când ne spălăm cu săpun, nu urmărim numai un scop cosmetic — a fi curați și prin urmare mai plăcuți — ci și unul igienic: ne curățim de germeni — murdăriei, bacili sau microbi, otrăvuri — cari la un moment dat ar putea vătămă sănătatea noastră. Inse pe lângă aceste două scopuri, săpunul cu care ne spălăm mai poate urmări un al treilea scop: unele boale de piele se vindecă sub influența întrebuințării săpunului. Se înțelege deci cum săpunul joacă un rol oare-cum important între medicamentele de cari se folosește medicina modernă.

Există două feluri de săpun: de potasă și de sodiu; amândouă se prepară amestecându-se acizii grași cu o basă oare-care. Grăsimile cari se întrebuințează pot fi animale sau vegetale, solide sau lichide. Săpunurile de sodiu sînt tari, iar cele de potasă sînt moi. Amestecându-se cu apa, săpunurile dau o soluțiune turbure, lăptoasă; ele se topește înse bine în alcool și eter.

Calitatea bună a săpunului nu depinde nici odată de felul grăsimii întrebuințate; ceea ce se cere neapărat e ca săpunul să nu conțină produse accesorii — glicerina, recurătenii, silicat de sodiu, etc. — și să fie dializat sau trecute prin centrifugă. Apoi se mai cere ca săpunul să fie neutru, adică să nu conțină un exces de alcali care ar putea să vătămă pielea. Se înțelege că toate aceste condițiuni nu pot fi implinite decât în fabricile mari în cari se lucrează exact din punctul de vedere chimic.

Întrebuințînd săpunul în toaleta noastră de toate zilele, aci nu căutăm decât să înlăturăm grăsimii aflată pe piele, datorită glandelor cutare. Pe lângă aceasta săpunul mai este în stare să topească celulele stratului cornos al pielii, ceea ce e însemnat mai cu seamă atunci când am umblat cu vr'o substanță otrăvitoare care a pătruns în celulele acestui strat.

O zicătoare veche pretinde că un popor e cu atât mai civilizat, cu cât mai mult săpun întrebuințează; cu alte cuvinte: curățenia este termometrul civilizațiunii. Inse ori cât de prețios ar fi săpunul, și ori cât de bine e ca să fie întrebuințat de lumea întreagă, totuși nu se poate să nu individualisăm; și când e vorba de săpun, se poate zice că ceea ce se potrivește pentru unul, nu se potrivește pentru celalalt. Mai cu seamă când e vorba de pielea feței, s'a constatat că persoanele brune, cari au o piele mai groasă, au nevoie de spălături mai dese sau de un săpun mai concentrat, pe când persoanele blonde, a căror piele e mai subțire, nu supoartă decât săpunuri slabe și spălături mai rare. Unele persoane blonde nu supoartă nici odată spălarea feței cu săpun. Medicul priceput în ale boalelor de piele va indica și în aceste cazuri măsura în care trebuie să se consume agentul chimic curățitor cunoscut sub numele de săpun.

În totdeauna săpunul de toaletă urmează să fie

* Ideile expuse aci mi-au fost suggerate de studiul dlui dr. Jessner: „Die cosmetische und therapeutische Bedeutung der Seife. Würzburg 1901.“ A. Stubers Verlag (C. Kabitzsch.) 8, 57 pag.

Visătoarea.

de bună calitate, neutru, trecut prin centrifugă, de preferință cu un exces de grăsime după procedeul vestitului specialist pentru piele dr. Unna de la Hamburg, procedeul care consistă într'aceea că săpunul, după ce acizii grași au fost săturați prin alcali, capătă un exces de grăsime, anume oleu de măsline sau grăsimi estrase din lănură, lanolina sau adeps lanae. Adaosul acesta face ca săpunul să fie cât se poate de puțin iritant.

E foarte greu a deosebi care e săpun bun și care e un săpun de calitate inferioară, căci nu totdeauna prețul ridicat denotă că și calitatea e mai bună. Prețurile, în general, nu se dirig după calitatea fabricatului, ci după esența întrebuintată la parfumarea săpunului. Parfumul înse nu este în stare să îmbunătățească calitatea rea a săpunului, din potrivă, există parfumuri cari strică săpunurile de bună calitate. În țesă generală s'ar putea afirmă, că cu cât mai mare e reclama care se face pentru un săpun oare-care, cu atât mai proastă poate să fie calitatea sa. Totul depinde de modul de fabricațiune. Cu toate acestea nu e greu ca cineva să-și aleagă cu timpul săpunul potrivit: atunci când săpunul e bun, pielea nici odată nu rămâne aspră după ce ne-am spălat; săpunul bun nu se fărâmă și rămâne de aceeaș calitate până la urmă. Se cere ca mai cu seamă săpunul de bărbierit să nu producă nici un fel de iritațiune, de oare-ce pielea bărbiei și a gâtului e mai subțire și mai sensibilă decât pielea mânilor.

Săpunul, în afară de rolul cosmetic și profilactic, mai poate îndeplini și un rol curativ: sunt anumite boale de piele cari se vindecă cu săpunul. El este înse departe de a fi un leac universal, de oare-ce există boale de piele, câte-odată și la mâni, cari se agravează ori de câte-ori se întrebuintează săpunul. Din potrivă, în alte boale de piele săpunul dă foloase bune prin faptul că înlătură scoarțele uscate ale pielii și pregătește terenul pentru ca medicamentul, care se întrebuintează în urmă, să poată pătrunde în profunzime. De multe ori mâncărimea pielii care nu e datorită unei boale acute de piele, mai cu seamă dacă durează de mai mult timp, se ameliorează sau se vindecă chiar sub influența deselor spălături cu săpun.

Mai ales în boalele de piele datorite unor paraziți, săpunul, prin faptul că face să deslipească scoarța pielii în care se află paraziții, e chiar medicament.

În multe cazuri — dar nu totdeauna, căci săpunul pentru sine nu este o substanță indiferentă, cum e vaselina, lanolina etc. — substanța medicamentoasă, amestecată cu săpun, e mult mai avantajoasă decât alifile și pomeșile cari se întrebuintează de obicei în tratamentul boalelor de piele. Săpunul medicamentos pe lângă că e mai economic la întrebuintare, e și mai curat.

Substanțele medicamentoase amestecate cu săpun prezintă înse și câteva desavantaje: medicul nu știe câte grame de medicament conține o bucată de săpun și apoi nu știe cât întrebuintează bolnavul, de oare-ce consumarea săpunului — și se înțelege și a substanței curative — depinde de diferite împrejurări: dacă se întrebuintează apă rece sau caldă, dacă se face mai multă sau mai puțină spumă, etc. Și apoi nu toate medicamentele se pot amesteca cu săpunul; unele substanțe descompun săpunul, altele

se descompun sub influența săpunului. Se poate întâmplă deci ca săpunul medicamentos să se strice, să devie nefolositor sau chiar vătămător.

Dr. M. HÂRSU.

De ce?...

*Din infinitul sferelor,
Eri a cădut un meteor, —
Murind s'a îngropat în crâng,
Iar frunzele și azi îl plâng —*

*Lovești o clapă la clavier,
Ea trist se vaeră 'n delir, —
Și trece timp până se stinge
Durerea clapei care plânge...*

*De ce amorul nostru sfânt
S'a stins așa fără cuvânt?
Și pentru ce 'n ochii tei nu-ți
O lacrimă, pe seama lui?*

Beins, oct. 1900.

V. E. M.

Descânțece și farmece.

6. Descântec de langoare, să se descânțe luni, mercuri și vineri.

Amin, Cozma Deamin, vanit-a o zare, luat-a o langoare, venit-a două zări, luat-a două langoari, venit-a trei zări, luat-a trei langoari, venit-a patru zări, luat-a patru langoari, venit-a cinci zări și-a luat cinci langoari, venit-a șase zări luat-a șase langoari, venit-a șapte zări, luat-a șapte langoari, venit-a opt zări, luat-a opt langoari, venit-a nouă zări, luat-a nouă langoari, nouă-zeci și nouă de zări, venit-a nouă-zeci și nouă de langoari, din față, din brațe, din rânză, din osândă, din baerile inimii, din creeri capului, din sferecul nasului, din fața obrazului, din picioare, din mâni, din închieturiile, din cio-lanele, luat-a zălozala, luat-a ametaala, luat-a nebuneala, luat-a toate durerile, toate giunghiurile, prin marea neagră le-a trecut, sub stâncă de piatră le-a pus, unde cucos nu cântă, popă nu toacă, acolo să cheie să răscheie, ca spuma din mare ca roua de soare, ca aurul suflat, ca argintul strecurat, ca Dumnezeu ce l-a lăsat.

Acest descântec să se descânțe cu trei cren-gețe de pelin în apă neincepută.

7. Pentru desfăcut ori și ce reu ar fi.

Sâmbătă până a nu sfinți soarele să mergi la pârâu și să inchini 3 mătâni și să pui un lemnisor lângă pârâu și să dai apa cu mânilor în lături și să zici: cine mi-a dat cu o mână, eu îi dau cu două, cine mi-a dat cu două, eu îi dau cu trei, și cine mi-a dat cu trei și tot așa zici până la 9 ori.

Purces-a cutare cu cutare pe cărarea lui Adam la apa lui Iordan, ca să ne spălăm de fapt, de dat, de strigare, de căscare, de pârît, de urît, de toate

uriciunile, de toate boliciunile, bine spălatu-ne-am, bine fereditu-ne-am, din casa mea, din masa mea, din tot prilejul meu, pe cale, pe cărare plecat-am, pizmașii și fermecătorii după noi luatu-s'au, tare încungîuratu-ne-au, picioarele împiedecatu-ne-au, ochii legatu-ne-au, greu sondatu-ne-au, că cămeși de urzică îmbrăcatu-ne-au, cu curea de șerpî încinsu-ne-au, și colțuri de ghimpî încălțatu-ne-au, haină de urit în spate pusu-ne-au, cunună de spinî în cap pusu-ne-au, purces-am depărând vaitându-ne, nimeni în lume nu ne-au vădut, numai maica Domnului din poarta cerului vădutu-ne-au, pe scară de argint coboritu-s'a, înainte eșitu-ne-a, din gură sfântă întrebatu-ne-a, din cârjă de aur sprijinitu-ne-a: ce ve vâlcărați, ce ve depărați; cum maică Precistă nu ne vom depără și nu ne vom vâlcără, că am purces pe cărarea lui Adam la apa lui Iordan ca să ne spălăm de fapt, de dat, de toate uriciunile, de toate bolăciunile, de strigare, de căscare, de pârît, de urit, bine spălatu-ne-am, bine fereditu-ne-am, pe cale pe cărare apucat-am, pizmașii și fermecătorii după noi luatu-s'au, tare încungîuratu-ne-au, ochii legatu-ne-au, greu sondatu-ne-au, cu încălțări de ghimpî încălțatu-ne-au, cu cămeși de urzică îmbrăcatu-ne-au, cu brâu de șerpî încinsu-ne-au, cunună de spinî în cap pusu-ne-au, haină de urit în spate pusu-ne-au; atunci maica Precurată scos-a trei cuțite de argint din trei tecii de aur, piedica din picioare sburatu-ne-a, somnul deșteptatu-ne-a, ochii dishotatu-ne-a, cănașa cea de urzică în cuțit luatu-ne-a, brêul cel de șerpî de lângă noi în cuțit luatu-le-a, încălțămintele de ghimpî din picioare în cuțit luatu-le-a, haina cea de urit din spate în cuțit luatu-a, cununa cea de spinî în cuvânt luatu-le-a, tare cu cuțitul fărămatu-le-a, nu s'a ales de dênsele cât un grăunte de mac în patru despicat peste mare aruncat, iar pe noi ne a luat maica Precurată, noi am rămas curați, luminați ca argintul strecurat; din mâna dreaptă pe cărarea lui Adam dusu-ne-a, în apa lui Iordan băgatu-ne-a, cu trei veseli spălatu-ne-a, cu trei pe din față cu trei pe din dos de fapt de moș, de fapt de mătușă, de fapt de... de fapt de cumnat, de fapt de vecin, de fapt de străin, bine spălatu-ne-a, bine fereditu-ne-a, bine curățitu-ne-a, din casa noastră, din masa noastră, din siliștea noastră, din prilejul nostru, din vitele noastre; ea de mâna dreaptă smucitu-ne-a, pe scaun de argint pusu-ne-a, mână sfântă în sîn băgat-a, pânză de mătasă scos-a din creșcet până 'n tălpi, ștersu-ne-a de toate boalele, de toate reuțățile, de toate scăderile, cu cămeșă de burangie îmbrăcatu-ne-a, cu brêu de ibrișim încinsu-ne-a, cu cizme de dragoste încălțatu-ne-a, haină de dragoste în față pusu-ne-a, slic de ușenic în cap pusu-ne-a, soarele în față datu-ne-a, luna în spate scrisu-ne-a, luceferi de dimineață în umeri pusu-ne-a, strat de busuioc făcutu-ne-a, chică de păun și de vultur făcutu-ne-a, glas de euc și gură de... put turcii, făr... așa să nu poată beștrâni și cu tinerii făr' de chipul nostru, făr' de vorba noastră, cum îi busuiocul ales din toate florile și crinii cei albi din toate buruenile așa să fie vorba noastră, chipul nostru, de toate căpeteniile de toți oamenii cum îi păunul ales din toate paserile așa noi din toți oamenii, cum îi glasul cucului și soarele și luna așa să fie vorba noastră aleasă din toate căpeteniile din toți oamenii, cum bat bucurii oamenii de sfântul soare așa să bată bucurii de noi toți oamenii toate căpeteniile, cum luminează luna tot întunerecul și

toată bezna așa să lumineze chipul nostru tuturor oamenilor, tuturor fermecătorilor, cum bat oamenii bucurii de luceferii de ziuă, așa să bată bucurii de noi și de umbra noastră toată lumea.

Și să descânți cu busuioc, cu apă de băut, cu mătase roșe și se face trei turțițe pe dosul sitei și cu vin și cu miere, cu făină de grâu.

Date la lumină de :

V. A. URECHIA.

Chiuituri din Bihor.

(Negru.)

Mințel ca țărița,
Mânance-te temnița,
Temnița d'Aradului
Și pita 'mpăratului,
Că pe mine m'a mâncat
Temnița d'Aradului
Și pita 'mpăratului.

Frunză verde, trei pogace,
Ce-am iubit maicii nu-î place,
De-ar plăcea maicii ca mie,
Mâni am fi la cununie.

Fă-me Doamne ce mi-î face,
Fă-me peană de colie,
Pe obloc la dăscălie,
Să ved pe badea cum scrie.
Când scrie me mângăe.
Când ceteșce, me topeșce.

Bucuros, aș me cătană,
Dac'a veni și tu nană;
Bucuros aș cătăni,
Dacă tu nană n'ai fi.

Bată-te Dzeu nană,
Și cărja ta cea cu pană,
Pentru ce m'ai celuit,
Dacă nu ți-am trebuit.

Zi mai zi cât ai mai zis,
De mine nu-ți face ris:
De mine și de nana,
Că-î mândră ca lumina.

Bată-te bădiță bată
Rădăcina de duhan,
Câte zile sînt în an,
Dăr ce m'ai inceluit,
Dacă nu ți-am trebuit?
Cât a fost toată vara,
Tot mi'ai zis că mi-î luă,
Dacă veni cărnileagă,
Tu luai care-ți fu dragă.

T. SELBAN.

SALON.

Concertul din Sibiu.

— La 23 mai 1901. —

De mulți ani n'am fost la Sibiu. Am petrecut înse totdeauna cu luare aminte tot ce s'a făcut acolo pe terenul cultural românesc. În deosebire m'au interesat mult concertele Reuniunii române de muzică, conduse cu atâta zel și pricepere de dl George Dima, reuniune din care și eu am făcut odată parte ca anonim corist. De câte ori cetiam despre vr'un succes nou al ei, inima mi se umplea de bucurie și resimțiam plăcerea pe care o gustam și eu odinioară.

Acum soarta mi-a oferit și mie norocul ca să pot asista la un concert al reuniunii și sub impresiunea bucuriei vin să ve scriu aceste rânduri, convins că le veți face loc în salonul prețuitei noastre reviste „Familia“, care săptămână de săptămână notează tot ce produce mișcarea intelectuală românească.

Astăzi conducătorul corului nu mai e distinsul nostru Ghiță Dima, ci un german, dl Kirchner; dar spiritul conducerii a rămas același. Întocmai ca înaintașul, astfel și urmașul, cultivă muzica clasică, dând un loc cuviincios și muzicii populare. Întocmai ca fostul, astfel și noul dirigent e plin de zel, riguros și amabil în același timp.

Reuniunea română de muzică din Sibiu totdeauna a cultivat în deosebire muzica clasică, dar n'a desconsiderat nici muzica populară românească. Un muzician cu gust atât de fin ca dl Dima, cu escelele puteri muzicale române din Sibiu, în mijlocul unei societăți de cultură superioară: eră merit anume să introducă și să răspândească la noi gustul muzicii clasice. În frumoasa-i stăruință a și reușit deplin. Concertele sale au fost un șir de succese neîntrecute, încât Reuniunea aceasta își eluptase locul prim între toate reuniunile și corurile noastre vocale.

Ce poate să facă zelul unui om, arată și faptul că mutându-se dl Dima la Brașov, în scurtă vreme a ridicat și reuniunea română de acolo la un nivel, încât a devenit o rivală a celeia din Sibiu.

Aceste gânduri mi-au trecut prin minte, când am intrat la 23 mai în sala spațioasă a Societății săseșei, ca să asist la al doilea concert al Reuniunii române de muzică din Sibiu, dirijat de urmașul dlui Dima. Ceea ce m'a mirat din capul locului, a fost absența multora pe cari îi credeam să-i regăsesc aici. Nu-i acuz. Fie-cine face cât poate și cum vrea. Pe nimeni nu poți sili nici să vină la concertele românești, nici să sprijine întreprinderile noastre culturale. Sentimentul acesta trebuie să vină de la sine, omul cult simte o necesitate d'a cetii și d'a ascultării muzică. N'au venit unii Români, dar am văzut multe familii săsești. Și-apoi tinerimea încă ș-a făcut datoria. Sala eră archiplină.

Concertul, a cărui programă ați publicat-o în nr. trecut, a fost o adevărată serbătoare musicală. Simțiam o mândrie că puterile românești au putut să interpreteze niște compoziții atât de grele. O nouă ocaziune spre a ne convinge, că Sibiu, în ceea ce privește cultura musicală, ocupă la noi românii astăzi locul de frunte.

N'am pretenția d'a fi într'atâta de specialist, ca să pot face critica amănunțită a executării. De aceea nici nu voi studia punct de punct programa. Îmi dau seamă numai de impresiunea generală, care a fost foarte încântătoare.

Cu toate acestea nu pot să nu accentuez admirabila interpretare a „Năniei“ pentru cor mixt și orchestră de Brahms, care a produs momente delicioase, resplătite prin un ropot de aplause. De aici încolo succesul celorlalte piese eră sigur.

Renunțata baladă suedică „Crăiasa Țelurilor“ pentru soli, cor și orchestră de W. Gade, a fost piesa în care corul reuniunii ș-a putut desvoldă toate puterile. Aici ne-am putut desfeta cu cea mai mare mulțumire în bogăția talentelor ce posedă. Dșoara Geni Moga, care a cântat rolul de solo-sopran, a fermecat auditorul. Dșoara Delia Olariu, solo alt, a fost o surprindere foarte drăguță. Iar dl dr. I. Stroia, solo bariton, cu vocea sa impunătoare a eucerit și de astadată toată sala. Corul, este par că de prisos a spune, escelent.

Cu mare interes și curiozitate am așteptat piesa următoare: „Recitativ și doină“ pentru o voce de sopran, cu acompaniament de orchestră, din opera populară română „Mărioara“ de H. Kirchner. Aceasta avea să ne presinte o nouă lucrare originală, fragment din o operă populară română, de care abia avem niște începuturi. Am ascultat cu cea mai încordată atențiune inspirațiunea dlui Kirchner și constat cu plăcere, că am rămas satisfăcut. Motivele populare dau întregului un colorit românesc, care se presintă în o formă artistică reușită. Dșoara Geni Moga, care a cântat partia de solo, a avut o dispoziție escelentă, vocea-i sună tânguios ca fluierul cioabanului și pētrundea toate inimile. Aplausele cari o acoperiră la sfēșit au fost adresate și talentatului autor.

Ultimul punct al programei, „Hora“ pentru cor mixt și orchestră de G. Dima a avut și de astadată efect covēșitor.

După concert tot publicul s'a întrunit la masă comună în restaurantul de la „Stadtpark“, unde s'au pronunțat mai multe toasturi în onoarea reuniunii și a membrilor ei, cari s'au distins și cu ocaziunea aceasta.

Cu plăcere am privit frumosul public așezat la mese și am vădut cu mare bucurie progresul ce am făcut în câțiva ani de când nu mai umblasem p'aici. Atâta inteligență, atâta cultură, ne prevesteșce un viitor frumos.

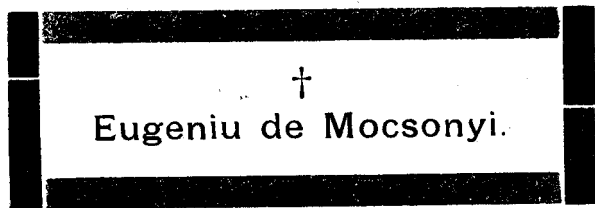
Cu deosebire m'a surprins plăcut afluența din comunele fruntașe ale impregiuririi Sibiului. Seliștenii au dat și de asta-dată contingentul cel mai mare. Aceasta comună de mult stă sus în admirațiunea obștească, dar brevetul de cea mai distinsă reputațiune i s'a confirmat prin neuitata adunare generală a Societății pentru fond de teatru român. Se vede că are conducători harnici, al căror număr de câteva luni s'a mai sporit cu noul protopresbiter dl dr. Ioan Stroia, care este încă și acuma totodată și

președintele Reuniunii române de muzică din Sibiiu, al cărei membru fruntaș este de mult.

Aceste sunt impresiunile mele de la concertul din Sibiiu. Cu bucurie vi le-am împărtășit, ca să se bucure și alții de progresul ce facem pe terenul muzicii.

UN ANONIM.

Cu cea mai profundă durere primirăm înștiințarea, că Eugeniu de Mocsonyi, fratele mai mic al dlui Alesandru de Mocsonyi, a încetat din viață la Budapesta, în seara de 26 maiu n.

Descendinte al unei ilustre familii, moștenind calități înalte, densusul a luat parte în mișcarea noastră publică națională, bisericească și culturală, alături de unchi și de frate-seu.

Bărbat luminat, bun la inimă, cu caracter pronunțat, sincer și nenfrânt, Român zelos, — el lasă în urmă-i un gol simțitor.

S'a născut în Budapesta la 8 martie 1844. Părinții lui au fost Mihail de Mocsonyi și Catarina Mocsonyi de Foen; ambii descendenți ai aceleiași familii Mocsonyi, emigrată la noi în deceniul al VIII-lea al secolului al XVIII-lea din orașul Moscopolea al Macedoniei.

Ș-a făcut studiile gimnasiale în Budapesta, cele juridice la Viena, unde la 1868 a obținut diploma de doctor în drept.

Intorcându-se în patrie, în anul 1869 a fost ales deputat pentru dieta din Pesta în cercul Sân-Mielăușului-mare din Torontal. A făcut parte din partidul național; căruia i-a ramas credincios până la moarte.

În urmarea forței impregiurărilor, retrăgându-se din arena parlamentară, ș-a închinat toată activitatea bisericească în calitate de deputat congresual și sinodal.

Stăruitor pentru răspândirea culturii naționale, a fost unul din primii cari au subseris apelul pentru fondarea unui teatru național și unul din primii membri fondatori ai Societății pentru fond de teatru român, dimpreună cu unchiu-seu Antonie și cu ilustrul său frate Alesandru.

Însurat la 1882 cu Teresa de Horvath, fiica generalului locotent-mareșal-campestru I. Horvath de Zalabér, a dus o fericită viață conjugală, la moșia sa Capolnaș, binecuvântând cerul aceasta căsătorie cu o familie frumoasă.

În viața publică naționalist neclintit, tot astfel a fost și în cea familiară, crescându-și copiii românește...

La mormântul său ne închinăm cu respect...

Familia decedatului a dat următorul anunț funebral:

Teresa de Mocsonyi născ. Horvath de Zalabér în numele său precum și în numele copiilor: Catarina, Eugenia, Petru, Alesandru jun. și Ionel; al cumnatului Alesandru de Mocsonyi și al soției lui Helena născ. Somogyi de Gyöngyös; al vărului Zeno

Mocsonyi de Foen și al fiului Antoniu, și în numele tuturor rudeniilor dă de știre cu inimă frântă de durere decedarea mult iubitului și neuitatului ei soț, resp. tată, frate, cumnat, văr și unchiu al domnului

Eugeniu de Mocsonyi,

care în 13/26 maiu an. c. seara după o scurtă suferință, în anul 56 al etății sale și în anul al 19 al fericitei sale căsătorii, ș-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului

Remășițele pământești ale scumpului decedat vor fi sfintite în 16/29 maiu în mausoleul familiei de Mocsonyi la Foen după ritul greco-oriental și tot acolo vor fi puse spre odihnă eternă.

Parastasul se va celebra în 24 iunie (7 iulie) la Foen, Căpălnaș și Birchiș.

Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată!

LITERATURĂ.

De la Academia Română. În ședința publică din vinerea trecută (24 maiu), dl D. A. Sturdza a prezentat o fotografie, reprezentând întrevăderea de la Abbazia a regelui Carol cu regele Greciei, fotografie dăruită Academiei de regele Carol. Academia a hotărît să trimită regelui George al Greciei publicațiunile sale. În amintirea zilei de 10/23 maiu dl D. A. Sturdza a dăruit Academiei o mulțime de documente, hărți și stampe. Dl C. Băicoianu a dăruit un Album de fotografii de la expoziția de grâne din Rotterdam. Apoi a luat cuvântul dl D. C. Ollanescu și a vorbit despre expoziția universală din Paris. Academia română aduce cele mai vii ale sale mulțumiri dnei Ana G. Catargi, născută Rosetti, pentru că a binevoit a-i dăruii mai multe manuscrise și fotografii importante, precum și inelul de logodnă a lui Grigore Vodă Ghica, de la 1763. De asemenea Academia Română mulțumește călduros dlui profesor universitar N. Iorga, membru corespondent al ei, pentru că i-a dăruit mai multe acte privitoare la Iancu Brănișteanu și corespondența lui Alexandri cu acesta.

Societate istorică română la București. În urma apelului ce eminentul nostru istoric și arheolog, dl Gr. G. Tocilescu, profesor universitar, a adresat bărbaților de știință cari doresc a vedea în țară propășirea studiilor și cercetărilor istorice, mai mulți profesori și oameni de litere au răspuns invitațiunii, și în 5/18 maiu, la ora 5 și jum. p. m. s'au întrunit în palatul Ateneului pentru a pune bazele unei Societăți istorice române. Persoanele prezente erau dnii V. A. Urechia, N. Quintescu, Th. Văcărescu, Nicolae Ionescu, G. Lahovari, Gr. Tocilescu, N. Densușianu, Ionescu-Gion, C. Protopopescu-Argeș, Gr. Lahovari, general Brătianu, dr. Vitzu, dr. Felix, Stănescu, Marin Dimitrescu, Bărbulescu, etc. etc. Ședința se deschide sub președința dlui George Lahovari, asistat de dl C. Protopopescu-Argeș, secretar. Dl Gr. Tocilescu dă cetire proiectului de statute, care se votează cu mici adăogiri și modificări. Se constituie apoi comitetul și se procede la alegerea biroului astfel: dl G. Lahovari, președinte; Gr. Tocilescu și N. Densușianu, vicepreședinți; Ionescu-Gion, secretar și Cliniciu cassar. Ca organ de publicitate va fi „Revista de istorie, arheologie și filologie“.

Doze volume poetice de dl St. O. Iosif. Colaboratorul nostru cetit cu multă plăcere, dl St. O.

Iosif, care actualminte își completează studiile la Paris, a scos la lumină în București de odată două volume de poezii. Primul poartă titlul „Patriarhale“ și cuprinde 70 de poezii originale; al doilea conține traduceri din Heine sub titlul „Romante și cântece“. Unele, atât din volumul prim, cât și din al doilea, s'au publicat întâiu în revista noastră. Sunt lucrări de valoare, cari merită sprijinul publicului.

Parlamentul Român. Cetim în „Voința Națională“, că dnii George D. Nicolescu și Anton Vulturescu, colaboratori ai aceluși ziar, vor da la lumină, sub titlul de „Parlamentul Român“, o publicație de actualitate și de o incontestabilă importanță din punctul de vedere al propagandei electorale și parlamentare. Această publicație, care va apare în cursul lunii iunie, va cuprinde un scurt istoric al regimului parlamentar în România, sub regimul Constituției de la 1866, și influența ce a avut asupra dezvoltării politice și sociale în țara românească; legile și regulamentele după cari regimul parlamentar funcționează în prezent, precum și portretele și biografiile senatorilor și deputaților din actuala legislatură.

Domnia lui Cuza Voda. Dl A. D. Xenopol lucrează de timp mai îndelungat la istoria domniei lui Cuza Voda, din care a cetit un capitol în una din ședințele publice ale Academiei Române, în sesiunea generală trecută. Lucrarea e aproape terminată și va cuprinde două volume mari, fiecare de vr'o 600 de pag.

Dl Weigand în Bucovina și Basarabia. Aflăm că dl dr. Gustav Weigand, neobositul explorator al graiului românesc, va face și în vara aceasta călătoriile de studii. De asta-dată dsa va merge în Bucovina, de unde apoi are să treacă în Basarabia.

Religiunea și știința. Dl dr. theol. George Popovici, protopresbiter ort. român în Lugoj, a scos la lumină în Caransebeș sub titlul acesta o disertație valoroasă ținută în adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeșului la 27 septembrie 1897.

Încoronarea. 10 maiu 1881—10 maiu 1901. Sub titlul acesta dl Sergiu Cujbá a scos la lumină în București o broșură, care conține versuri prin cari se cântă încoronarea regelui Carol. București 1901. Editura V. Rola et Comp. Prețul 50 bani.

TEATRU.

Selăgenii pentru Societatea fondului de teatru. În legătură cu cele ce am scris despre pregătirile Selăgenilor pentru primirea adunării generale a Societății fondului de teatru român, continuăm a informa publicul, că comitetul central arangiator al festivităților se compune din dnii: George Pop de Băseșei, Alimpiu Barbolovici, Andrei Cosma, Vasile Pop, Gavril Trifu, Petru Cosmuța, Augustin Vicaș, dr. Coriolan Meseșianu, dr. Augustin Dosa, dr. Mihail Pop, Alimpiu Costea, Ioan Papiriu, dr. Mihail Pop de Băseșei și toți președinții singuraticelor comitete din comitat, a căror listă vom publica-o în nr. viitor.

Đsoara Agata Bărsescu la Viena. Distinsa tragediană đsoara Agata Bărsescu joacă acuma la Viena în teatrul „Jubileum“. Artista debutează în cunoscutele sale roluri din piesele lui Grillparzer. Succesul obținut este atât de complet, încât a fost anga-

țată și pentru lunile septembrie și octombrie. Apoi se va întoarce la Teatrul Național din București.

Teatrul sătesc în România. În circulara sa cea mai nouă, adresată agenților sei de pe Domeniul Coroanei, dl Ion Kalinderu scrie: „În privința teatrului sătesc, sântem ocupați acum cu alcătuirea unor planuri pentru scene și recuise necesare și cu punerea în practică a primului început pe Domeniul Cocioc, și în curând, după ce voiți vedea eu însu-mi rezultatele, ve voiți da instrucțiuni amănunțite. Bine înțeles, aceasta nu oprește cătuș de puțin ca dvoastre să-mi trimiteți proiecte sau planuri, cari vor fi și ele luate în cercetare“.

Serată declamatorică-teatrală în Bistrița. Reuniunea meseriașilor români din Bistrița a dat joi în 23 iunie n. o serbare declamatorică-teatrală. Programa: 1. „Cârlanii“, comedie într'un act de Iacob Negruzzi. 2. Declamație predată de Ioan Nicolau. 3. „Piatra din casă“, comedie într'un act de V. Alexandri. 4. Declamație predată de dl Ioan Fântână. După producție a urmat joc.

Concert și teatru în Deliblata. Corul român din Deliblata va aranjă a doua zi de Rusalii, la nedee, concert și reprezentație teatrală, în sala mare a ospetăriei Vicea Ardelean. Programa: „Despărțirea Basarabiei“ cuvintele de Iosif Vulcan, muzica de T. Lugoșan; „Sâmbăta morților“ dramă din popor în 5 acte, localizată după Raupach, de T. V. Păcățianu; „M'am suit la munte“ cor mixt de A. Glogovean; „Rugămintea din urmă“ poezie de G. Coșbuc, decl. de Savu Adam; „Isvorul“ tablou viu, cu iluminatiune bengalică. Dans.

Concert și teatru în Brașovul-vechiu. Tinerii meseriași români din Brașovul-vechiu vor aranjă duminică, ziua întâiu de Rusalii, concert și reprezentații teatrale. Corurile vor fi dirijate de dl N. Oancea jun. Se vor jucă: „Cinel-Cinel“ comedie de V. Alexandri, „Arvinte și Pepelea“ vodvil într'un act asemenea de Alexandri. După teatru dans.

Reprezentăție teatrală în Țela. Comuna bisericască gr. or. română din Țela, comitatul Caraș-Severin, va aranjă a doua zi de Rusalii o petrecere populară. Cu asta ocaziune se va jucă piesa „Cinel-Cinel“ de V. Alexandri

MUSICĂ

Un mare concert la Iași. Aflăm din zierele de la Iași, că duminică în ziua primă de Rusalii se va da acolo în Teatrul Național un mare concert în folosul Ligei Culturale. Iată programa: Partea I.: „Deșteaptă-te Române“, cor mixt, cu acompaniament de orchestră, executat de elevele esternalului secundar, elevii seminarului și elevii liceului internat, sub conducerea dlui Aurescu. „Reverie și Menuetto“, de Schumann și Bocherini, executate de dnii Ursache, Sculy, Geormăneanu și Goilav. „Jocuri gimnastice“, executate de elevii liceului național. În partea a doua și a treia, se vor executa coruri mixte și bucăți pentru voce. Dl Th. Burada va executa potpouri naționale, pentru violină.

Concert în Romos. Corul mixt din Romos va aranjă a doua zi de Rusalii concert popular, din incidentul primei adunări generale a Reuniunii Economice care se va ținea atunci acolo. Se vor cântă compoziții de Dima, T. Popovici, Musicescu și Vidu.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Promoțiuni. Dl *Rubin Patița* jun., fiul dlui Rubin Patița avocat în Alba-Iulia, a fost promovat la universitatea din Cluș, doctor în drept. — Dl *Cornel Iancu* a fost promovat zilele trecute tot la universitatea din Cluș doctor în drept. — Dl *Ioan Petran*, profesor seminarial în Arad, a fost promovat în 25 mai n. la universitatea din Budapesta doctor în filosofie. — Dl *Nico Cotlarciuc*, absolvent de teologie al facultății din Cernăuți, a fost promovat în 15 mai n. la universitatea de acolo doctor în științele teologice.

Desvélirea portretului lui Șaguna în Sibiiu. La 27 mai n. s'a ținut în seminariul Andreian din Sibiiu desvélirea portretului marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei baron de Șaguna, făcut de pictorul român Sava Hența, profesor la Asilul Elena Doamna, originar din Sebeșel. Spesele s'au plătit din contribuiri benevole ale profesorilor și elevilor seminariali. Serbătoreala desvélirii, precum aflăm din „Telegraful Român”, a fost mai mult familiară, luând parte mitropolitul, asesorii consistoriali Boiu, Cristea, Ivan, Voilean, dñi P. Cosma, dr. N. Vecerde, dr. V. Bologa și alții dimpreună cu tinerimea clericală. Festivitatea s'a început cu „Rugăciunea” de Milgrove, cântată de corul seminarial sub conducerea profesorului de muzică T. Popovici. Apoi directorul dr. E. R. Roșca a ținut o cuvântare făcând istoricul portretului și schițând stăruința marelui arhiepiscop și mitropolit pentru întemeierea și asigurarea institutului Andreian. La sfârșit corul a cântat „Cântul de jertfă” de Beethoven.

De la gimnasiul din Năsăud. Comisiunea administrativă a fondurilor centrale școlare și de stipendii cu sediul în Năsăud, precum se scrie „Tribunei”, în ședința de la 24 mai n. a ales director la gimnasiu pe dl Emil Domide cu 8 voturi contra 3, pe cari le-a primit dl Ioan Pécuarău.

Alegerea de protopresbiter în Hălmași. s'a fixat pentru ziua de 4 iunie n. în biserica din Hălmași. Comisar consistorial, pentru conducerea alegerii, s'a numit părintele dr. Ioan Trăilescu, protopresbiter al Chișineului.

Peregrinași de la Prislop, desupra care am dat șire în numărul penultim al revistei noastre, precum aflăm din „Unirea”, a reușit foarte bine, luând parte vr'o cincî mi de oameni în frunte cu Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu, care a condus pe jos poporul atât mergând, cât și vinind. La Hăteș episcopul a fost primit cu mari ovațiuni. De la Blaș au luat parte canonicii dr. Aug. Bunea, dr. Vasile Hossu, prof. Silv. Nestor și redactorul „Unirei” A. C. Domșa.

Academia ortodoxă, societatea teologilor din Cernăuți pentru literatură, retorică și muzică bisericească, a ținut la 7/20 mai n. o conferință solemnă în sala sinodală a mitropoliei, luând parte lume multă, în frunte cu mitropolitul și cu guvernatorul țării. S'au cântat și declamat în românește și rutenește; s'au cetit doue lucrări. Seara a fost petrecere cu dans în sala filarmonică.

Esamen de profesor. Dl *Vasile Stan*, absolvent de teologie și student în filosofie, stipendist al consistoriului arhiepiscopesc din Sibiiu, a făcut la universitatea din Budapesta esamenul fundamental de profesor din limba română, maghiară și germană.

Daruri pentru biserică. Dl *Constantin Cotișel*, paroc gr. or. în Certege, aproape de Cămpeni, s'a asigurat viața la societatea „The Mutual” pe suma de 20.000 coroane în folosul bisericii gr. române din Certege — *Ducesa Mileva Naco de San-Mareo* a îngrădit pe spesele sale cu mur de cărămidă, în valoare de 3000 coroane, cimiterul gr. cat. din Comloșul-mare. — *Maria Lemény* n. *Bardoșy*, matrona de curând reposită, a lăsat prin testament bisericii gr. cat. din Reghinul-săsesc 600 coroane, iar celei din Reghinul-unguresc 400.

Facultate liberă în București. Unele ziare din București scriu, că dl V. A. Urechia, retrăgându-se în pensie, vooșce să înființeze în București o facultate liberă. Dl Urechia s'a adresat la mai multe persoane cerându-le concursul pentru noua facultate. Cursurile se vor ținea în sala mare a Ateneului.

Congresul corpului didactic în România se va ținea anul acesta în București, în zilele de 1, 2 și 3 iulie, în sala Ateneului.

Institutul Otteteleșanu. Cu începerea viitorului an școlar 1901—1902 se vor primi 16 eleve în institutul de fete de la Măgurele, fundat de Ioan Otteteleșanu și înființat de Academia Română, sub patronajul regelui. Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea toată întreținerea în institut. Sânt admise copile născute din părinți Români săraci, pe deplin sănătoase, cari până la 5 august an. c. au îndeplinit 12, dar încă nu sânt de 14 ani, având pregătirea necesară. Terminul presintării cererilor la Academia Română, 5 august 1901.

Adunări învățătorești. Despărțământul Bia al Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din arhiepiscopia Blașului s'a întrunit în adunare generală, la Căpâlna-de-jos, în 18 mai n.; președinte Teodor Pănzăan, notar D. L. Todoran; reuniunea învățătorilor gr. cat. din despărțământul Roșiei-montane s'a ținut adunarea generală la 18 mai n. în Roșia-montană, președinte I. M. Muntean, notar C. Muntean; despărțământul Giurgeu al reuniunii învățătorilor gr. cat. din arhiepiscopia Blașului a ținut adunarea generală în Loresz la 17/30 mai; președinte Augustin Rîșnița, norar Vasile Trimbiș; — reuniunea învățătorilor gr. cat. din giurul Gherlei se va ținea în 4 și 5 iunie în comuna Ielodul-mare sub presiul rds. dn canonic Ioan Papiu, secretar Dionisiu Vajda.

C E N O U.

Hymen. Dl dr. *Lazar Popovici* medic în Viena și dșoara *Delia Marienescu*, fiica dlui dr. At. M. Marienescu, jude de tablă în retragere și membru al Academiei Române, s'au logodit în 21 mai n. la Sibiiu. — Dl *Emil Pop* absolvent de teologie și dșoara *Valeria Bighian* se vor cunună la 9 iunie n. în Berchies.

Știri personale. Dl *Eusebiu Popovici*, profesor universitar în Cernăuți, a fost decorat de Maj. Sa monarcul cu ordinul coroanei de fer cl. III. — Dl dr. *Alexandru Codarcea* din Vêrșeș a fost ales medic comunal în Petroveselo (Roman-Petre), comitatul Torontal.

De la Asociașiune. Aflăm din „Tribuna”, că Asociașiunea pentru literatura română și cultura poporului român, care avea să-și țină adunarea gene-

rală anul acesta la Lipova, nu se va putea întruni acolo, căci din anumite cauze locale Românii din Lipova au fost siliți a-și retrace invitarea. Astfel comitetul central a hotărât a convoca adunarea la Sibiiu pe 8/21 septembrie și zilele următoare. — Secțiunile literare științifice ale Asociațiunii, cari conform regulamentului aveau să se întrunească la Rusali în Sibiiu, vor ținea ședința lor plenară în 1/14 Iulie, din cauza că mai mulți membrii fiind profesori acuma sunt ocupați cu agendele carierei lor.

Serbare mare în parcul de la Cotroceni. La 21 maiu, (3 iunie,) a doua zi de Rusaliu, societățile de binefacere din București „Obolul“ și „Materna“ vor organiza sub patronajul principesei Maria o mare serbare în parcul palatului princiar de la Cotroceni. Într-o elegantă prăvălie, principesa Maria va vinde diferite obiecte pictate de ea însaș. Principele Carol și principesa Elisabeta vor ținea fiecare câte un chiosc, în cari vor vinde diferite obiecte. Va fi și o șatră de țigani, în care patru din cele mai gentile doamne din societatea bucureșceană vor ghici viitorul. Vor mai fi: Un circ de bălci, în care vor face pe actori, tineri din societate; o familie japoneză; o lăptărie elvețiană; o berărie în care vor servi doamne din societate; o sală în care se va vinde numai șampanie, de cătră doamne purtând costume din Bourgogne; un bufet servit de doamne îmbrăcate în costum național; un chiosc de flori.

Un despărțământ de model. Afară de despărțământul Brașovului, în fruntea căruia stă dl Andrei Bărsănuș, Asociațiunea nu are nici un despărțământ atât de bine condus ca al Timișorii presidat de dl Emanuil Ungurian. Despărțământul acesta s-a ținut de curând adunarea generală la Buziaș sub presiunea dlui Emanuil Ungurian, care în discursul seii de deschidere a schițat misiunea despărțământelor. Apoi dl dr. Valeriu Mezin, ca secretar al despărțământului, a cetit raportul escelent redactat despre activitatea comitetului. Din aceste vedem, că comitetul a înființat până acuma 10 biblioteci populare, cu 379 cor. 79 fileri; a luat măsuri pentru dezvoltarea gustului de cetit și pentru atragerea copiilor la cercetarea școalei, prenumerând 22 de exemplare din nr. de duminică al „Gazetei Transilvaniei“ și cumpărând 200 de exemplare din Biblioteca populară; iar pentru ajutorul unor școale confesionale a dat 400 de coroane. Tot spre scopul d'ea înaintă cultura poporului, comitetul a inițiat o colecție, care a avut drept rezultat 1259 cer. 86 fileri. Din felicitări au intrat 76 cor. 90 fil. S'a decis să se înființeze 4 biblioteci populare noue. Despărțământul are un fond cultural care s'a urcat la 2307 cor. 96 fileri.

Despărțământul Brașov al Asociațiunii a ținut adunarea sa generală în duminica trecută în gimnasiul românesc de acolo, sub presiunea dlui Andrei Bărsănuș, care în discursul de deschidere a accentuat misiunea și importanța secțiunilor. Din copiosul raport al dlui Nicolae Bogdan s'a constatat progresul despărțământului, care are 152 de membri, 17 agenturi și 12 biblioteci populare. S'a adus tributul de stimă memoriei lui Grigore Mașor, care a lucrat atât de mult pentru înființarea bibliotecelor populare și s'a decis ca biblioteca următoare să se numească după numele lui. Din raportul cassarului

Cornel Aiser s'a vădut, că s'au încassat cor. 677'48, s'au cheltuit cor. 274'03, deci a ramas un sald de cor. 403'45. Comitetul s'a reales. În fine s'a discutat înființarea unei Reuniuni agricole pe teritoriul despărțământului, pentru care dl Aiser a presintat un proiect, iar dl protopop Baulescu a cetit o disertație.

Alt despărțământ al Asociațiunii. Despărțământul Bistrița, (președinte Vasile Ranta, secretar dr. Victor Onișor,) va ținea adunarea sa generală în Borgo-Prund a doua zi de Rusaliu. Cu asta ocaziune dl Ioan Corbul va ținea prelegere liberă despre „Stupăritul rațional“, dl dr. Alesandru Pop despre „Povește igienice“, iară dl dr. Victor Onișor va ceti lucrarea sa intitulată: „Ceva din istoria ținutului nostru“.

Asociațiunea Națională Aradană. Direcțiunea Asociațiunii Naționale Aradane pentru cultura poporului român din Arad și provincia convoacă prin președintele Petru Truța și prin secretarul S. Secula pe membrii acestei Asociațiuni la adunarea generală, care se va ținea a doua zi de Rusaliu la orele 11 din zi în localul seii din strada Zrinyi nr. 4 b. (casa diecesană.)

Ateneul Român din București a ținut zilele trecute constituirea biuroului. S'au ales: V. A. Urechii, president, dr. Marinescu, V. Urechii, St. Șendrea, T. Speranță și dr. Calinderu, consilieri. Tot în adunarea de constituire a fost ales membru onorar cunoscutul filoromân Gr. G. Marosky, consilier intim rusesc.

Studentii români la Athena. Societatea istorică a studenților de la universitatea din București va face în 15 august excursiune archeologică în Grecia sub conducerea dlui profesor Gr. G. Tocilescu. Guvernul grec are să facă studenților o primire cordială.

Petreckeri de vară. La Beins tinerimea română va da a doua zi de Rusaliu bal în otelul Petru Szabo; venitul curat e destinat pentru a înființa o reuniune de cântări și musică. — La Abrud Reuniunea femeilor române va aranja a doua zi de Rusaliu mașal în grădina Inceze, în folosul școalei române de fetițe de acolo. — La Zlagna tinerimea română va ținea tot a doua zi de Rusaliu mașal în grădina dlui Iuliu V. Albin din Valea-mare a Zlagnei, în folosul ambelor bisericii române. — La Borgo-Prund va fi tot atunci petrecere cu dans în otelul comunal.

Reuniunea economică din Orăștie se va întruni în adunare generală luni în 3 iunie, adica a doua zi de Rusaliu. Tot atunci va fixa și terminul pentru ținerea unei expoziții de vite, pentru care institutul „Ardeleana“ a votat ca premii 200 coroane.

Au murit: dr. George Ciurcu, medic la spitalul Brancovenesc din București, la Sibiiu, în 25 maiu n., în etate de 35 ani; — Tit cav. de Cuparencu, notar v. r. în Storojineț, la 17 maiu; — Zenovie Lugoșan, fost învățător în Satu-mic, lângă Lugoj, la 16 maiu, în etate de 48 ani; — George Popovici, student de drept în anul al patrulea la universitatea din Cluș, fiul dlui Ioan Popovici, paroc gr. or. în F. Varșand, comitatul Arad, la 23 maiu, în etate de 24 ani, la casa părintească; — Login Ardelean, proprietar, membru al consiliului institutului „Hunedoara“, la 25 maiu, în etate de 63 ani.